

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

8. detsember 2011 *

Kohtuasjas C-389/10 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 28. juulil 2010 esitatud apellatsioonkaebus,

KME Germany AG, varem KM Europa Metal AG, asukoht Osnabrück (Saksamaa),

KME France SAS, varem Tréfirmétaux SA, asukoht Courbevoie (Prantsusmaa),

KME Italy SpA, varem Europa Metalli SpA, asukoht Firenze (Itaalia),

esindajad: *avvocato* M. Siragusa, *avocat* A. Winckler, *avvocato* G.C. Rizza, *advokat* T. Graf ja *avvocato* M. Piergiovanni,

apellandid,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: E. Gippini Fournier ja S. Noë, keda abistas *solicitor* C. Thomas, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimese astme kohtus,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud U. Lõhmus, A. Rosas (ettekandja), A. Ó Caoimh ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. mai 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Oma apellatsioonkaebuses paluvad KME Germany AG, varem KM Europa Metal AG (edaspidi „KME Germany”), KME France SAS, varem Tréfinmétaux SA (edaspidi „KME France”), ning KME Italy SpA, varem Europa Metalli SpA (edaspidi „KME Italy”) (edaspidi koos „KME kontsern”) tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsuse kohtuasjas T-25/05: KME Germany jt vs. komisjon (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega kohus jättis rahuldamata nende nõude vähendada neile komisjoni 3. septembri 2004. aasta otsuse K(2004) 2826, mis käsitleb [EÜ] artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetlust (juhtum COMP/E-1/38.069 – Sanitaartehnilised vasktorud) (edaspidi „vaidlusalune otsus”), artikli 2 punktide g–i alusel määratud trahvide summat.

Õiguslik raamistik

- 2 Nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus asutamislepingu artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 15 lõikes 2 on sätestatud:

„Komisjon võib otsusega määrata ettevõtjatele või ettevõtjate ühendustele trahvi 1000 – 1 000 000 arvestusühikut või sellest suurema summa ulatuses, mis ei ületa

10% iga rikkumises osalenud ettevõtte eelneva aasta käibest, kui need tahtlikult või hooletusest:

- a) rikuvad [EÜ] artikli [81] lõiget 1 või artiklit [82]; või

- b) rikuvad artikli 8 lõike 1 alusel määratud kohustusi.

Trahvisummat määrates võetakse arvesse nii rikkumise raskusastet kui ka kestust.”

- 3 Määrus nr 17 tunnistati kehtetuks ning asendati nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205), mida kohaldatakse alates 1. maist 2004.

- 4 Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiked 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

- a) rikuvad asutamislepingu artiklit 81 või 82; [...]

[...]

Ühegi rikkumises osalenud ettevõtja ja ettevõtjate ühenduse puhul ei tohi trahv ületada 10 % selle eelmise majandusaasta kogukäibest.

[...]

3. Trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust.”

5 Selle määruse artiklis 31 on sätestatud:

„Euroopa Kohtul on täielik pädevus läbi vaadata otsused, millega komisjon on määranud trahvid või karistusmaksed. Euroopa Kohus võib määratud trahvi või karistusmaks tühistada, seda vähendada või suurendada.”

6 Komisjoni teatise „Suunised määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta” (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised”), mis kuulus kohaldamisele vaidlusaluse otsuse tegemise ajal, preambul kõlas järgmiselt:

„[S]uunistes kirjeldatud põhimõtted peaksid tagama komisjoni otsuste läbipaistvuse ja erapooletuse nii ettevõtjate kui ka Euroopa Ühenduste Kohtu silmis, samas säilitades kaalutusõiguse, mis asjakohaste õigusaktide alusel on komisjonile antud trahvide määramiseks 10 % piires kogukäibest. Seda kaalutusõigust tuleb siiski kasutada ühtse ja mittediskrimineeriva poliitika kohaselt, mis on kooskõlas konkurentsieeskirjade rikkumise eest karistamise eesmärkidega.

Trahvisumma kindlaksmääramise uus meetod põhineb järgmistel eeskirjadel, kusjuures lähtutakse põhisummast, mida suurendatakse raskendavate või vähendatakse kergendavate asjaolude arvessevõtmiseks.”

- 7 Suuniste punktist 1 tuleneb, et „[p]õhisumma määratakse kindlaks rikkumise raskusastme ja kestuse põhjal, mis on ainsad määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 osutatud kriteeriumid”.

- 8 Rikkumise raskusastme osas on suuniste punktis 1 A sätestatud, et rikkumise raskuse hindamisel tuleb arvesse võtta selle laadi, tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta, ja asjakohase geograafilise turu suurust. Rikkumised jagunevad kolme kategooriasse: kerged rikkumised, rasked rikkumised ja väga rasked rikkumised.

- 9 Suuniste kohaselt on väga rasked rikkumised eelkõige horisontaalsed piirangud, näiteks „hinnakartellid” ja turujagamiskvoodid. Võimalik trahvi põhisumma on „rohkem kui 20 miljonit [eurot]”. Suunistes tuuakse esile vajadust kohaldada erinevat põhisummat, et võtta arvesse toimepandud rikkumise laadi, rikkujate tegelikku majanduslikku suutlikkust põhjustada olulist kahju muudele turuosalistele, eeskätt tarbijatele, trahvi hoiatavat mõju ning ettevõtjate õigus- ja majandusteadmisi ning infrastruktuure, mis võimaldavad neil kindlaks teha, et nende tegevus kujutab endast rikkumist. Samuti on täpsustatud, et kui rikkumine hõlmab mitut ettevõtjat, võib osutada vajalikuks võtta arvesse konkreetse juhtumi kaalu ja seega rikkumise tegelikku mõju igale konkureerivale ettevõtjale, eeskätt juhul, kui samalaadseid rikkumisi toimepaneivate ettevõtjate suurus erineb üksteisest oluliselt.

- 10 Rikkumiste kestuse osas eristatakse suunistes lühiajalisi rikkumisi, mis on üldjuhul lühemad kui üks aasta, keskmise kestusega rikkumisi, mis üldjuhul kestavad ühest aastast viie aastani, ning pikaajalisi rikkumisi, mis on üldjuhul pikemad kui viis aastat. Viimaste puhul on ette nähtud, et rikkumise raskusastme põhjal määratud trahvi lissasummat võib suurendada kuni 10 % aasta kohta. Suunistega muudeti rangemaks ka trahvisumma suurendamist pikaajaliste rikkumiste eest, et kehtestada tõhusad sanktsioonid piirangute puhul, millel on pikka aega olnud kahjulik mõju tarbijatele, ning kannustada kindlasti rikkumisest teatama või komisjoniga koostööd tegema.
- 11 Suuniste punkti 2 kohaselt võidakse trahvi põhisummat suurendada raskendavatel asjaoludel, näiteks kui sama ettevõtja või samad ettevõtjad panevad uuesti toime sama laadi rikkumise. Suuniste punktist 3 ilmneb, et seda põhisummat võidakse vähendada, kui ilmnevad kergendavad asjaolud, milleks on näiteks ettevõtja puhtalt passiivne või käsutäitja roll rikkumises, kokkulepete täitmata jätmine või ettevõtja tõhus koostöö menetluses, mis jääb väljapoole komisjoni teatist, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või vähendamist kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „koostööteatis”).
- 12 Suunised asendati alates 1. septembrist 2006 suunistega määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2).
- 13 Koostööteatises määratletakse, millistel tingimustel võib komisjoni poolt kartelli-kokkuleppe suhtes läbiviidava uurimise käigus temaga koostööd tegevaid ettevõtjaid neil muidu tasumisele kuuluvast trahvist vabastada või trahvi vähendada. Selle teatise B jaost tuleneb, et ettevõtja puhul, kes teavitab komisjoni kartellist enne, kui komisjon on alustanud uurimist, tingimusel et komisjonil ei ole piisavalt teavet, et tõendada

teatatud kartelli olemasolu, või kes esimesena esitab määravad tõendid kartelli olemasolu kohta, vähendatakse trahvisummat vähemalt 75% või jäetakse talle trahv üldse määramata. Selle teatise D jao kohaselt vähendatakse ettevõtja trahvisummat 10–50% eeskätt juhul, kui enne vastuväiteteatise saatmist on ta komisjonile esitanud teavet, dokumente või muid tõendeid, mis aitavad tuvastada toimepandud rikkumist.

- ¹⁴ Koostööteatis asendati alates 14. veebruarist 2002 komisjoni teatisega, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155). Siiski kohaldas komisjon käesolevas kohtuasjas koostööteatist, kuna ettevõtjad lähtusid komisjoniga koostööd tehes sellest koostööteisest.

Vaidluse taust

- ¹⁵ Koos teiste vasest ja vasesulamitest pooltoodete tootjatega osalesid apellandid kartellikokkuleppes, mis seisnes hindade fikseerimises, turgude jagamises ja sanitaartechniliste vasktorude turgu käsitleva konfidentsiaalse teabe vahetamises.
- ¹⁶ Pärast kontrolle ja uurimisi võttis komisjon 3. septembril 2004 vastu vaidlusaluse otsuse, mille kokkuvõte avaldati 13. juuli 2006. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 192, lk 21).

- 17 Kõnealuse rikkumise raskuse hindamisel võttis komisjon arvesse rikkumise laadi, tegelikku mõju turule, asjakohase geograafilise turu ulatust ning selle turu suurust. Komisjon väitis, et turgude jagamine ja hindade kindlaksmääramine, nagu toimus käesolevas asjas, kujutas oma laadilt väga rasket rikkumist, ning leidis, et kartellikokkuleppega hõlmatud geograafiline turg vastas Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) territooriumi turule. Komisjon võttis arvesse ka asjaolu, et sanitaartehniliste vasktorude turg oli väga oluline tööstussektor. Rikkumise tegeliku mõju osas turule märkis komisjon, et oli piisavalt tõendeid, et tuvastada, et kartellikokkulepe mõjutas üldiselt kogu asjaomast turgu. Komisjon järeldas sellest, et asjaomased ettevõtjad panid toime väga raske rikkumise.
- 18 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuses neli rühma, mis tema arvates peegeldavad ettevõtjate olulisust kõnealuses rikkumises. KME kontsern loeti peamiseks ettevõtjaks asjaomasel turul ning ta liigitati esimesse kategooriasse.
- 19 Turuosad määrati kindlaks iga rikkuja käibe alusel, mis saadi vasest sanitaartehniliste torude müügist katmata sanitaartehniliste vasktorude ja plastkattega sanitaartehniliste vasktorude turul. Selle tulemusel määras komisjon KME kontserni trahvide lähtesummaks 70 miljonit eurot.
- 20 Arvestades asjaolu, et kuni juunini 1995 olid KME France ja KME Italy üks ettevõtja, mis oli eraldi KME Germanyst, jagunes KME kontsernile kokku määratud trahvide lähtesumma suuruses 70 miljonit eurot järgmiselt: 35 miljonit eurot KME kontsernile; 17,5 miljonit eurot KME Germanyle; 17,5 miljonit eurot KME Italyle ja KME France'ile solidaarselt.

21 Vaidlusalusest otsusest ilmneb, et komisjon suurendas trahvide lähtesummasid 10% rikkumise täisaasta kohta ning 5% kogu ülejäänud ajavahemiku eest, mis on kuus kuud või rohkem, kuid vähem kui üks aasta. Sel viisil jõudis ta järelduseni, et:

- kuna KME kontsern osales kartellikokkuleppes viis aastat ja seitse kuud, tuleb selle kontserni 35 miljoni euro suurust trahvi lähtesummat suurendada 55%;
- kuna KME Germany osales kartellikokkuleppes seitse aastat ja kaks kuud, tuleb selle ettevõtja 17,5 miljoni euro suurust trahvi lähtesummat suurendada 70%, ning
- kuna KME France ja KME Italy osalesid kartellikokkuleppes viis aastat ja kümme kuud, tuleb nende ettevõtjate 17,5 miljoni euro suurust trahvi lähtesummat suurendada 55%.

22 Nagu nähtub vaidlusaluse otsuse põhjendusest 719, on pärast rikkumises osalemise kestuse alusel suurendamist apellantidele määratud trahvide põhisummad järgmised:

- KME kontsern: 54,25 miljonit eurot;
- KME Germany: 29,75 miljonit eurot ning
- KME France ja KME Italy (solidaarselt): 27,13 miljonit eurot.

- 23 Nagu ilmneb vaidlusaluse otsuse põhjendustest 758 ja 759, võttis komisjon kergendavate asjaoludena arvesse asjaolu, et KME kontsern ning Outokumpu Oyj-st ja Outokumpu Copper Products Oy-st koosnev kontsern (edaspidi koos „Outokumpu kontsern”) esitasid talle nende vastastikuse koostöö raames sellist teavet, mis ei olnud seotud koostööteatisega. Seetõttu vähendas komisjon Outokumpu kontsernile määratud trahvi põhisummat 40,17 miljoni euro võrra, mis vastab trahvile, mis oleks talle määratud perioodil septembrist 1989 kuni juulini 1997 toime pandud rikkumise eest, mille tuvastamise tegi võimalikuks tema poolt komisjonile edastatud teave. Nagu ilmneb vaidlusaluse otsuse põhjendustest 760 ja 761, vähendati KME kontserni puhul talle määratud trahvi põhisummat 7,93 miljoni euro võrra tema koostöö alusel, mis võimaldas komisjonil tuvastada, et kõnealune rikkumine hõlmas plastkattega sanitaartehnilisi vasktorusid.
- 24 Määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ning määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel määras komisjon vaidlusaluse otsuse adressaatideks olevate ettevõtjate trahvide summad kindlaks järgmiselt:

– KME kontsern: 32,75 miljonit eurot;

– KME Germany: 17,96 miljonit eurot ning

– KME France ja KME Italy (solidaarselt): 16,37 miljonit eurot.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 25 Hagejad esitasid seitse väidet, mis kõik puudutasid neile määratud trahvisumma kindlaksmääramist. Need väited puudutasid vastavalt seda, et trahvi lähtesumma arvutamisel ei võetud kohaselt arvesse kartellikokkuleppe tegelikku mõju turule, et valesti on hinnatud kartellikokkuleppe poolt mõjutatud sektori suurust, et valesti on hinnatud KME kontserni suurust sanitaartehniliste vasktorude turul, et trahvi lähtesummat on kartellikokkuleppe kestuse alusel valesti suurendatud, et arvesse ei ole võetud teatud kergendavaid asjaolusid, et valesti on kohaldatud koostööteatist ning et arvesse ei ole võetud KME kontserni ebakindlat finantsolukorda.
- 26 Üldkohus lükkas kõik need väited tagasi ning jättis hagiavalduse tervikuna rahuldamata.
- 27 Üldkohus jättis samuti rahuldamata vastuhagi trahvisummade suurendamise nõudes.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

- 28 KME kontsern palub Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

 - võimaluse korral ja lähtudes Euroopa Kohtule esitatud asjaoludest osaliselt tühistada vaidlusalune otsus ning vähendada talle määratud trahvisummat;

- mõista käesoleva menetlusega seotud kohtukulud ning kohtukulud Üldkohtus välja komisjonilt, või

- teise võimalusena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ning saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse.

29 Komisjon palub Üldkohtul:

- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ning

- mõista kohtukulud välja KME kontsernilt.

30 Euroopa Kohus otsustas üldkoosolekul, et käesolev kohtuasi tuleb läbi vaadata ilma kohtujuristi ettepanekuta ning kohtuistung pidada samal päeval kui kohtuasjas C-386/10 P: Chalkor *vs.* komisjon, mis puudutab sama kartellikokkulepet. Kuna apellandid esitasid hulga väiteid, mis on sarnased nendega, mille nad esitasid kohtuasjas C-272/09 P: KME Germany jt *vs.* komisjon, milles kohtuistung toimus varem, ning mis on esitatud samuti komisjoni vastu seoses esimese otsusega, mille alusel karistati paralleelse kartellikokkuleppe eest tööstuslike vasktorude turul, paluti pooltel siiski võtta suuliste seisukohtade ärakuulamiseks peetaval kohtuistungil arvesse kohtujurist Sharpstoni 10. veebruari 2011. aasta ettepanekut selles kohtuasjas.

Apellatsioonkaebus

- ³¹ KME kontsern esitab kuus väidet, mis puudutavad vastavalt seda, et rikutud on erinevaid õigusnorme seoses rikkumise mõjuga turule ning käibe ja rikkumise kestuse arvessevõtmisega, rikutud on suuniseid ning õigluse ja võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna arvesse ei ole võetud teatud kergendavaid asjaolusid, rikutud on suuniseid ja tehtud on põhjendamisviga ning viimaks on rikutud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

Esimene väide, et seoses rikkumise mõjuga turule on rikutud erinevaid õigusnorme

Poolte argumendid

- ³² Apellandid märgivad, et nende esimene väide puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 81–92. Need punktid eelnesid poolte argumentide kokkuvõttele ning Üldkohutu seisukohale teatavate argumentide ja kahe uue majandusaruande vastuvõetavuse kohta, mille apellandid olid esitanud selleks, et tõendada rikkumise tegeliku mõju puudumist turule, kusjuures Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77, et need argumendid ja aruanded on vastuvõetavad.

33 Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 81–92 on sõnastatud järgmiselt:

„81 Mis puudutab rikkumise raskuse hindamist, siis tuleb samuti märkida, et isegi kui komisjon ei ole tõendanud, et kartellikokkuleppel oli turule tegelik mõju, ei mõjuta see rikkumise kvalifitseerimist „väga raskeks” ega seega ka trahvisummat.

82 Selles osas tuleb tõdeda, et konkurentsieskirjade rikkumise eest määratavate karistuste süsteemist, nagu see on määrustega nr 17 ja nr 1/2003 kehtestatud ja kohutapraktikas tõlgendatud, tuleneb, et kartellikokkulepetega sarnased kokkulepped väärivad oma laadi tõttu kõige raskemaid trahve. Kartellikokkulepete võimalik tegelik mõju turule, eelkõige küsimus, mil määral tõi konkurentsi piiramine kaasa kõrgema turuhinna kui see, mis oleks olnud ilma kartellikokkuleppeta, ei ole trahvitaseme kindlaksmääramisel otsustav kriteerium (vt selle kohta Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: *Musique diffusion française jt vs. komisjon*, EKL 1983, lk 1825, punktid 120 ja 129, ning 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-286/98 P: *Stora Kopparbergs Bergslags vs. komisjon*, EKL 2000, lk I-9925, punktid 68–77; vt samuti kohtujurist Mischo ettepanek Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-283/98 P: *Mo och Domsjö vs. komisjon*, EKL 2000, lk I-9855, I-9858, punktid 95–101).

83 Tuleb lisada, et suunistest nähtub, et kokkuleppeid või kooskõlastatud tegevust, mille eesmärk on nagu käesolevas asjas hindade kehtestamine ja klientuuri jagamine, võib ainuüksi nende laadi tõttu kvalifitseerida „väga raskeks”, ilma et oleks vaja, et sellist tegevust iseloomustaks konkreetne mõju või geograafiline ulatus. Seda järeldust kinnitab asjaolu, et kuigi „raskete” rikkumiste kirjelduses on otsestelt mainitud mõju turule ja tagajärgi suurele osale ühisturust, ei mainita „väga raskete” rikkumiste kirjelduses seevastu ei tegelikku mõju turule ega teatava

geograafilise ala mõjutamist (Üldkohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone vs. komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 150).

- 84 Lisaks märgib Üldkohus, et komisjon on kartellikokkuleppe tegelikku mõju asjaomasele turule õiguslikult piisavalt tõendanud.
- 85 Seda silmas pidades tuleb rõhutada, et kohtupraktikas on tagasi lükatud hagejate eeldus, mille kohaselt komisjon – olukorras, kus ta trahvisumma kindlaksmääramisel tugineb kartellikokkuleppe tegelikule mõjule – on kohustatud teaduslikult tõestama, et on olemas tajutav majanduslik mõju turule ja põhjuslik seos selle mõju ja rikkumise vahel.
- 86 Üldkohus on korduvalt leidnud, et kartellikokkuleppe tegelik mõju turule tuleb lugeda piisavalt tõendatuks, kui komisjon suudab esitada konkreetseid ja usaldusväärseid kaudseid tõendeid, mis viitavad mõistliku tõenäosusega sellele, et kartellikokkuleppel oli mõju turule (vt eelkõige Üldkohtu [18. juuli 2005. aasta] otsus [kohtuasjas T-241/01:] Scandinavian Airlines System vs. komisjon, [EKL 2005, lk II-2917], punkt 122; 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-59/02: Archer Daniels Midland vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3627, punktid 159–161; otsus kohtuasjas T-43/02: Jungbunzlauer vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3435, punktid 153–155; otsus kohtuasjas T-329/01: Archer Daniels Midland vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3255, punktid 176–178, ning otsus kohtuasjas T-322/01: Roquette Frères vs. komisjon, EKL 2006, lk II-3137, punktid 73–75).
- 87 Selles osas tuleb meenutada, et asjaolud, millele komisjon peamiselt tugines, et järeldada kartellikokkuleppe tegeliku mõju olemasolu turule, on müügimahtusid ja hinnatasemeid puudutavate andmete vahetamise süsteemi kehtestamine, selliste dokumentide olemasolu, mis olid koostatud kartellikoosolekute raames ning mis tõendasid hindade tõstmist kartellikokkuleppe teatud perioodidel ning

kinnitasid, et kartellikokkuleppe tõttu oli asjaomastel ettevõtjatel võimalik saavutada oma hinnasuunad, kõnealuses rikkumises osalejate ühine oluline turuosa ning asjaolu, et nende osalejate vastavad turuosad jäid suhteliselt stabiilseks kogu kõnealuse rikkumise vältel.

88 Hagejad väidavad, et kartellikokkuleppe rakendamine oli piiratud ning et komisjoni esitatud muud elemendid ei tõenda, et kõnealusel rikkumisel oli tegelik mõju turule.

89 Kohtupraktikast tuleneb, et komisjon võib eespool punktis 87 viidatud tõendite alusel õiguspäraselt järeldada, et kõnealusel rikkumisel oli tegelik mõju turule (vt selle kohta [eespool viidatud] kohtuotsus *Jungbunzlauer vs. komisjon*, punkt 159; kohtuotsus *Roquette Frères vs. komisjon*, punkt 78; otsus kohtuasjas T-59/02: *Archer Daniels Midland vs. komisjon*, punkt 165; otsus kohtuasjas T-329/01: *Archer Daniels Midland vs. komisjon*, punkt 181, ja 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: *Raiffeisen Zentralbank Österreich jt vs. komisjon*, EKL 2006, lk II-5169, punktid 285–287).

90 Lisaks ei saa komisjonile ette heita, et ta tuvastas [vaidlusaluses] otsuses, et esialgne aruanne ei võimalda ümber lükata tema järeldusi kartellikokkuleppe tegeliku mõju kohta turule. Esialgne aruanne puudutab üksnes arvandmeid hagejate kohta. Kohtupraktikast ilmneb, et hinnates kartellikokkuleppe mõju turule, on asjakohatu ettevõtja enda väidetav tegelik käitumine, sest arvesse tuleb võtta ainult rikkumisest tervikuna tulenevat mõju (Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon vs. *Anic Partecipazioni*, EKL 1999, lk I-4125, punktid 150 ja 152; Üldkohtu 17. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-7/89: *Hercules Chemicals vs. komisjon*, EKL 1991, lk II-1711, punkt 342, ning 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-224/00: *Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon*, EKL 2003, lk II-2597, punkt 167).

- 91 Seega arvestades eespool esitatud kaalutlusi kogumis, tuleb käesolev väide põhjendamata tõttu tagasi lükata.
- 92 Lisaks leiab Üldkohus oma täieliku pädevuse raames ja eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades, et kahtluse alla ei tule seada hagejatele rikkumise raskuse alusel määratud trahvi lähtesummat, nagu komisjon on selle esitanud [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 693.”
- 34 Apellandid väidavad, et Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsust põhjendanud ebaloo-giliselt ja sobimatult ning on rikkunud õigusnormi, leides, et komisjon oli neile rik-kumise raskuse tõttu määratava trahvi lähtesumma kindlaksmääramiseks õigustatud arvesse võtma kartellikokkuleppe mõju asjaomasele turule, ilma et ta oleks pidanud tõendama, et kokkulepetel oli tegelikult selline mõju, tuletades igal juhul sellise mõju pelkadest viidetest. Kuna Üldkohus otsustas, et komisjon tõendas õiguslikult piisa-valt, et kokkulepetel oli mõju turule, moonutas Üldkohus ka asjaolusid ning majan-duslikku laadi tõendeid, mille KME kontsern oli talle esitanud.
- 35 Komisjon väidab kõigepealt, et esimene väide ei ole tulemuslik. Selle väitega jäetakse tähelepanuta asjaolu, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 92 teostas Üldkohus oma täielikku pädevust kinnitada KME kontsernile määratud trahvi lähtesumma, mis oli vaidlusaluse otsuse põhjenduses 693 kindlaks määratud rikkumise raskuse alusel.
- 36 Edasi väidab komisjon, et Üldkohus järeldas põhjendatult, et rikkumise mõju turule puudutavad tõdemused ei olnud määravad ning et igal juhul kohaldas ta selle mõju analüüsimisel asjakohaseid õiguslikke kriteeriume. Komisjon märgib viimaks, et esi-mene väide on vastuvõetamatu osas, milles see puudutab asjaolude ja tõendite hin-damist, ning et Üldkohtu järeldused olid põhjendatud nõuetekohaselt, eeskätt mis

puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkti 90, milles Üldkohus rõhutab, et arvesse tuleb võtta ainult rikkumisest tervikuna tulenevat mõju, millega on selgitatav see, miks ta ei lähtu hagejate esitatud ning viimaseid puudutavatest ökonomeetristest aruannetest.

Euroopa Kohtu hinnang

- 37 Apellandid ei vaidle vastu Üldkohtu järeldusele, mis puudutab rikkumise klassifitseerimist „väga raskeks rikkumiseks” suuniste tähenduses, vaid seisukohale, mille kohaselt tuleb kartellikokkuleppe tegelikku mõju turule võtta arvesse trahvi põhisumma kindlaksmääramisel.
- 38 Suuniste punkti 1 A kohaselt tuleb rikkumise raskuse kriteeriumi hindamisel arvesse võtta selle tegelikku mõju turule vaid siis, kui seda saab mõõta.
- 39 Kartellikokkuleppe tegeliku mõju turule kindlaksmääramine eeldab tegelikult seda, et võrreldakse kartellikokkuleppes tulenevat turuolukorda olukorraga, mis oleks tulenenud vabast konkurentsist. Selline võrdlus on tingimata seotud hüpoteeside kasutamise, kuna muutujaid, mis võivad turgu mõjutada, on palju.
- 40 Vaidlusaluse otsuse põhjenduses 629 rõhutas komisjon, et võimatu on määrata kindlaks seda, milliseks oleksid hinnad rikkumise kestuse jooksul kujunenud ilma kartellikokkuleppeta. Lükanud ümber apellantide argumendid, esitas komisjon tõendid,

mis võimaldasid tal selle otsuse põhjenduses 673 järelda, et konkurentsivastane süsteem mõjutas üldiselt turgu, kuigi seda mõju oli võimatu täpsemalt mõõta.

- 41 Vaidlusalusest otsusest ilmneb seega, et käesoleval juhul ei pidanud komisjon trahvi arvutamisel võimalikuks võtta arvesse seda valikulist tegurit, milleks on rikkumise tegelik mõju turule, kuna seda ei saa mõõta. Seda järeldust ei seatud vaidlustatud kohtuotsuses kahtluse alla.
- 42 Üldkohus meenutas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 86 ja 89 kohtupraktikat, mis puudutab kartellikokkuleppe tegeliku mõju turule tõendamise nõudeid. Lisaks kontrollis kohus selle kohtuotsuse punktides 87 ja 90, kas komisjon tõendas õiguslikult piisavalt kartellikokkuleppe tegelikku mõju asjaomasele turule. Siiski viis ta selle kontrolli läbi täiendavalt, nagu on märgitud selle kohtuotsuse punktis 84, ja pärast seda, kui ta sama otsuse punktis 82 nõuetekohaselt meenutas, et kartellikokkulepete tegelik mõju turule ei ole trahvitaseme kindlaksmääramisel otsustav kriteerium. Järelikult ei ole tulemuslik apellantide väide, mis on suunatud Üldkohtu põhjenduste selle osa vastu.
- 43 Igal juhul puudutab Üldkohtu põhjendus rikkumise mõju kohta turule apellantide argumenti, mis on kokkuvõtlikult esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 58–62 ning mille kohaselt ei olnud komisjon sellist tõendit vaidlusaluses otsuses esitanud. Üldkohus leidis, et olemas on tõendid sellise mõju olemasolu tuvastamiseks, kuid ta ei seadnud kahtluse alla seda, et võimatu on mõju täpselt mõõta.
- 44 Seega ei läinud Üldkohus iseendaga vastuollu, kui ta esiteks meenutas põhimõtet, mille kohaselt ei ole rikkumise tegelik mõju turule trahvitaseme kindlaksmääramisel otsustav kriteerium, ning teiseks kontrollis tõendit sellise mõju olemasolu kohta.

- 45 Seega nagu ilmneb apellantide esimese väite sõnastusest, järeldasid nad Üldkohtu kontrollist valesti, et rikkumise tegelikku mõju turule tuli arvesse võtta neile määratud trahvi lähtesumma arvutamisel. See argument põhineb valel eeldusel.
- 46 Mis puudutab kriitikat, et Üldkohus moonutas neid majanduslikku laadi tõendeid, mille apellandid talle esitasid, siis nad ei ole väitnud, et Üldkohus tõlgendas majandusaruandeid ilmselt vastuolus nende sõnastusega (vt selle kohta 10. veebruari 2011. aasta otsus kohtuasjas C-260/09 P: Activision Blizzard Germany vs. komisjon, EKL 2011, lk I-419, punkt 57), vaid pigem, et Üldkohus tegi nende aruannete sisu hindamisel vea. Igal juhul ei too apellandid selgelt välja nende aruannete osasid, mille selget ja täpset sisu Üldkohus eiras. Seega ei saa selle argumendiga nõustuda.
- 47 Nendest elementidest ilmneb, et esimene väide tuleb tagasi lükata.

Teine väide, et käibe arvessevõtmisel on rikutud erinevaid õigusnorme

Poolte argumendid

- 48 Teine väide puudutab peamiselt vaidlustatud kohtuotsuse punkte 97–101, mis on sõnastatud järgmiselt:

„97 Kõigepealt tuleb tõdeda, et ühestki mõistlikust põhjendusest ei tulene, et asjaomase turu käive tuleks arvutada teatud tootmiskulusid välja jättes. Nagu komisjon on

õigesti märkinud, esinevad kõikides tööstussektorites lõpptootege lahutamatu seotud kulud, mida tootja ei saa kontrolli all hoida, kuid mis moodustavad siiski olulise osa kogu tema tegevusest ja mida seega ei saa trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel tema käibest välja jätta (vt selle kohta Üldkohtu 15. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95: *Cimenteries CBR jt vs. komisjon*, EKL 2000, lk II-491, punktid 5030 ja 5031). Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et vase hind moodustab tööstuslike torude lõpphinnast olulise osa või et vase hinna kõikumise oht on suurem kui muude toorainete puhul.

- 98 Mis puudutab hagejate erinevaid etteheiteid, millega soovitakse kinnitada, et asjaomase turu käibe kriteeriumi asemel oleks trahvide hoiatava mõju eesmärki ja võrdse kohtlemise põhimõtet silmas pidades sobivam määrata nende trahvisumma kindlaks kahjustatud sektori rentaabluuse või sellega seonduva lisaväärtuse alusel, siis tuleb tõdeda, et need ei ole asjassepuutuvad.
- 99 Selles osas tuleb kõigepealt märkida, et rikkumise raskus tehakse kindlaks mitme asjaolu põhjal, millega seoses on komisjonil lai kaalutusõigus (Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: *BASF vs. komisjon*, EKL 2007, lk II-4949, punkt 65), kuna kohustuslikult arvesse võetavate tingimuste kohta ei ole kehtestatud siduvat või ammendavat loetelu (Euroopa Kohtu 25. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-407/04 P: *Dalmine vs. komisjon*, EKL 2007, lk I-829, punkt 129), ning seega peab komisjon, mitte kohus oma kaalutusruumi raames ja kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttest ning määrustest nr 17 ja nr 1/2003 tulenevate piirangutega otsustama, milliseid tegureid ja arvandmeid arvestada, et rakendada poliitikat, mis tagab EÜ artiklis 81 sätestatud keeldudest kinnipidamise.

100 Järgmiseks on vaieldamatu, et ettevõtja või turu käive on rikkumise raskuse hindamise tegurina tingimata ebamäärane ja ebatäielik. See ei erista ei kõrge lisaväärtuse ja madala lisaväärtusega sektoreid ega kasumlikke ja vähem kasumlikke ettevõtjaid. Vaatamata selle ligikaudsele laadile, käsitlevad nii ühenduse seadusandja kui ka komisjon ja Euroopa Kohus praegu käivet konkurentsioiguses siiski kohase kriteeriumina, et hinnata asjaomaste ettevõtjate suurst ja majanduslikku võimsust (vt eelkõige [eespool viidatud] kohtuotsus *Musique française jt vs. komisjon*, punkt 121; määruse nr 17 artikli 15 lõige 2; nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, lk 1; ELT eriväljaanne 08/03, lk 40) põhjendus 10 ning artiklid 14 ja 15).

101 Kõike eelnevat arvestades tuleb järeldada, et komisjon käitus õigesti, kui võttis asjaomase sektori suuruse määratlemisel arvesse vase hinda.”

49 Apellandid leiavad, et Üldkohus rikkus liidu õigust ja põhjendas sobimatult vaidlustatud kohtuotsust, kui ta kiitis heaks komisjoni viite – selleks, et hinnata rikkumisest mõjutatud turu suurst, et tuvastada neile määratud trahvi raskuse element – turuväärtusele, mille hulka oli valesti arvatud müügitulu eelnevalt turult, mis oli „kartelli-kokkuleppe” turust eraldiseisev, hoolimata asjaolust, et kartelli liikmed ei olnud sellel eelneval turul vertikaalselt ühinenud.

50 Apellandid märgivad, et vasetöötlemistööstusel on spetsiifilised tunnused. Nimelt määrab klient metalli ostu hetke London Metal Exchange’il ning seega ka selle hinna. Isegi kui kliendile torutootja poolt esitatud arvel toodud hind sisaldab töötlemise marginaali, jääks siis, kui ettevõtja käibe arvutamiseks võtta arvesse seda marginaali, tähelepanuta majanduslik tegelikkus turul, mida iseloomustab eeskätt oluline osa,

mille toote kulu hulgas moodustab tooraine, ning selle tooraine hinna väga suur kōikumine. Need asjaolud tuvastas Üldkohus.

- 51 Apellantide arvates rikkus Üldkohus proportsionaalsuse põhimõtet, kuna ta ei leidnud, et komisjon pidi arvesse võtma Üldkohtu praktikat ja komisjoni otsustuspraktikat, mille kohaselt peab komisjon trahvi lähtesumma arvutamisel ja/või 10% suuruse käibe ülempiiri kohaldamisel arvesse võtma asjaomase turu isepärasust.
- 52 Lisaks väidavad apellandid, et kuna Üldkohus ei eristanud apellante teistest ettevõtjatest, kelle käivet ei mõjuta nii palju tooraine hind, siis rikkus Üldkohus diskrimineerimiskeelu põhimõtet, mille kohaselt tuleb erinevates olukordades kohelda isikuid erinevalt.
- 53 Viimaks ei nõustu apellandid kohtupraktikaga, millele tugineb Üldkohus ning mis puudutab komisjoni kaalutusruumi. Nad leiavad, et Üldkohus ei ole kontrollinud, kas kartellikokkuleppe raskuse tuvastamisel komisjoni kasutatud kriteeriumid olid asjakohased ja sobivad.
- 54 Komisjon väidab, et Üldkohus võis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 õigesti märkida, et kõikides tööstussektorites esinevad lõpptootelega lahutamatu seotud kulud, mida tootja ei saa kontrolli all hoida, kuid mis moodustavad siiski olulise osa kogu tema tegevusest ja mida seega ei saa trahvi lähtesumma kindlaksmääramisel tema käibest välja jätta.

- 55 Lisaks väidab komisjon, et väide on vastuvõetamatu osas, milles apellandid paluvad Euroopa Kohtul anda sellele, kas kas tööstuslike torude sektor on ainulaadne, teistsugune hinnang, kui on andnud Üldkohus.
- 56 Komisjoni arvates andis Üldkohus objektiivse hinnangu, võttes arvesse pigem käivet kui vastuolulisi andmeid, mis oleks tähendanud nende kulude mahaarvamist, mida „ei saa kontrolli all hoida”. See järeldus on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.
- 57 Komisjon vaidleb viimaks vastu apellantide väidetele, mis puudutavad hindade kindlaksmääramise meetodit kõnealusel turul. Vale on eristada eraldiseisvat eelnevat turgu kartellikokkuleppest mõjutatud turust. Olemas on vaid üks turg, vasktorude turg, ning vask on vaid kulu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 58 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et rikkumise raskusastme hindamisel tuleb arvesse võtta suurt hulka selliseid tegureid, mille laad ja tähtsus erinevad sõltuvalt rikkumise liigist ja asjaomase rikkumise erilistest asjaoludest. Nende tegurite hulka võivad olenevalt olukorrast kuuluda rikkumise esemeks olnud kaupade kogus ja väärtus, ettevõtja suurus ja majanduslik võimsus ja seega mõju, mida see ettevõtja võis turule avaldada (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Musique Diffusion française* jt vs. komisjon, punkt 120).

- 59 Kuigi Euroopa Kohus on sellest järeldanud, et trahvi kindlaksmääramisel on lubatud arvestada nii ettevõtja kogukäivet, mis viitab ettevõtja suurusele ja tema majanduslikule suutlikkusele, kui ka osa sellest käibest, mis on saadud rikkumise esemeks olevatelt kaupadelt ja mis võib seega viidata rikkumise ulatusele, on kohus siiski tunnistanud, et ettevõtja kogukäive on vaid ligikaudne ja ebatäielik viide ettevõtja suurusele (eespool viidatud kohtuotsus *Musique Diffusion française jt vs. komisjon*, punkt 121; 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: *Baustahlgewebe vs. komisjon*, EKL 1998, lk I-8417, punkt 139; 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: *Dansk Rørindustri jt. vs. komisjon*, EKL 2005, lk I-5425, punkt 243; 18. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-397/03 P: *Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon*, EKL 2006, lk I-4429, punkt 100, ning 19. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-510/06 P: *Archer Daniels Midland vs. komisjon*, EKL 2009, lk I-1843, punkt 74).
- 60 Lisaks on Euroopa Kohus korduvalt rõhutanud, et ei ühele ega teisele nendest arvudest ei tohi omistada tähtsust, mis oleks teiste rikkumise raskuse hindamise kriteeriumidega võrreldes ebaproportsionaalne (eespool viidatud kohtuotsused *Musique Diffusion française jt vs. komisjon*, punkt 121; *Dansk Rørindustri jt vs. komisjon*, punkt 243; eespool viidatud 18. mai 2006. aasta kohtuotsus *Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon*, punkt 100, ning eespool viidatud 19. märtsi 2009. aasta kohtuotsus *Archer Daniels Midland vs. komisjon*, punkt 74).
- 61 Seega ei ole Üldkohus rikkunud õigusnormi ega proportsionaalsuse ja diskrimineerimise keelu põhimõtet, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 100 meenutas, et kuigi käive on ebamäärane ja ebatäielik kriteerium, on see asjaomaste ettevõtjate suuruse ja majandusliku võimsuse hindamisel kohane.
- 62 Samuti ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97 otsustas, et ühestki mõistlikust põhjendusest ei tulene, et asjaomase turu käive tuleks arvutada teatud tootmiskulusid välja jättes. Nii otsustas Euroopa Kohus tänases otsuses kohtuasjas C-272/09 P, mille pooled on samuti apellandid ja komisjon, et kui brutokäibe arvessevõtmine oleks mõnel juhul lubatav, teistel juhtudel aga mitte, oleks

vaja kehtestada künnis neto- ja brutokäibe vahekorra kujul, mida oleks keeruline kohaldada, ning see põhjustaks lõputuid ja lahendamatuaid vaidlusi, sealhulgas väiteid ebavõrdse kohtlemise kohta.

- 63 Mis puudutab kriitikat, mille kohaselt ei ole Üldkohus kontrollinud, kas kartellikokuleppe raskuse tuvastamiseks komisjoni kasutatud kriteeriumid olid asjakohased ja sobivad, siis tuleb meenutada, et konkurentsi valdkonnas tehtud otsuse peale esitatud hagi puhul on hageja see, kes sõnastab sellekohased väited, ning Üldkohtu ülesanne ei ole omal algatusel kontrollida, kuidas on kaalutud elemente, mida komisjon võttis trahvisumma kindlaksmääramisel arvesse.
- 64 Vaidlustatud kohtuotsuses teostas Üldkohus tema kohustuseks oleva kontrolliülesande. Ta vastas apellantide esitatud väitele ega rikkunud õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 järeldas, et komisjon võttis õigesti arvesse vase hinda, selleks et kindlaks määrata asjaomase turu suurus.
- 65 Teine väide ei ole seega põhjendatud.

Kolmas väide, et rikutud on erinevaid õigusnorme rikkumise kestuse arvessevõtmisel

Poolte argumendid

- 66 Apellandid märgivad, et nende kolmas väide puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 111–117. Nad väidavad, et Üldkohus on rikkunud liidu õigust ning põhjendanud

seda kohtuotsust segaselt, ebaloogiliselt ning sobimatult, jättes muutmata vaidlusalse otsuse selle osa, kus komisjon kohaldas valesti suuniseid ning rikkus proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet, suurendades maksimaalse protsendimäära võrra neile rikkumise kestuse alusel määratud trahvi lähtesummat.

- 67 Apellantide arvates ilmneb suuniste punktist 1 B, et rikkumise kestuse alusel trahvi suurendamise eesmärk on „kehtestada tõhusad sanktsioonid piirangute puhul, millel on pikka aega olnud kahjulik mõju tarbijatele”. Seos, mis peab olema rikkumise kestuse ja selle kahjuliku mõju vahel, ilmneb samuti kohtupraktikast. Üldkohus ei ole kontrollinud, kas komisjon omistas rikkumise raskusastme hindamisel tegelikult nõuetekohase kaalu asjaolule, et kõnealuse kartellikokkuleppe intensiivsus ja tõhusus varieerusid aja jooksul. Seega leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 116 valesti, et trahvi lähtesumma suurendamine 125% ei ole ilmselgelt ebaproportsionaalne.
- 68 Lisaks põhjustas see, et Üldkohus ei tunnistanud asjaolu, et KME kontsern oli väga sarnases olukorras ettevõtjatega, kes on hagejad kohtuasjas T-18/05: IMI jt vs. komisjon, milles 19. mail 2010 tehti kohtuotsus (kohtulahendite kogumikus EKL 2010, lk II-1769), ning et ta keeldus uuesti kindlaks määramast trahvi lähtesummat erinevalt sellest, mis ta tegi nimetatud kohtuotsuses, KME kontserni ja nende ettevõtjate õigusvastase ebavõrdse kohtlemise.
- 69 Komisjon väidab, et apellandid ei ole ümber lükanud Üldkohtu järeldusi, mis asuvad vaidlustatud kohtuotsuse punktides 111–115. Ta lisab, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 endas eristatakse rikkumise raskust ja rikkumise kestust ning et võrdse kohtlemise arvessevõtmisel seoses rikkumise kestusega on vaja analüüsida rikkumise kestust, mitte aga rikkumise raskust puudutavaid tegureid, nagu kartellikokkuleppe intensiivsus ja mõju.

- 70 Seoses ettevõtjatega, kes on hagejad eespool viidatud otsuses kohtuasjas IMI jt vs. komisjon, meenutab komisjon, et Üldkohus tühistas otsuse, millega need ettevõtjad loeti vastutavaks rikkumise eest 16 kuu pikkusel ajavahemikul. Need ettevõtjad olid seega erinevas olukorras kui apellandid.
- 71 Komisjon rõhutab viimaks, et selleks, et võtta arvesse kartellikokkuleppe põhjustatud kahju, on suunistes määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta ette nähtud trahvi suurendamine 100% võrra iga aasta eest, mil kartellikokkulepet rakendati. Käesoleval juhul on trahvi suurendamine 10% võrra iga täiendava aasta eest tegelikult väga tagasihoidlik ega ole ilmselgelt ebaproportsionaalne.

Euroopa Kohtu hinnang

- 72 Oma kolmanda väitega vaidlevad apellandid samal ajal vastu põhimõttele, mille kohaselt suurendatakse rikkumise kestuse arvesse võtmiseks trahvi, ning selle põhimõtte kohaldamise tulemusele apellante puudutavas osas, nimelt rikkumise eest 70 miljoni eurole määratud trahvi lähtesumma suurendamine 125%, selleks et võtta arvesse rikkumise kestust pikkusega 12 aastat ja 9 kuud, kusjuures iga rikkumises osalemise aasta vastab 10% suurendamisele. Vaidlusaluse otsuse põhjenduses 719 asuvate arvude kohaselt, mis on uuesti esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 22, ulatus KME kontsernile määratud põhisumma 111,13 miljoni euroni.
- 73 Siiski põhineb tulemust puudutav kriitika valel eeldusel, et suurendamise määr oli 125%, sest see oli vaid 58,75% ($111,13/70 = 1,5875$).

- 74 Mis puudutab põhimõtet, mille kohaselt suurendatakse rikkumise kestuse arvessevõtmiseks trahvi, siis ei ole vaja sisuliselt tuvastada, et selle kestuse ja konkurentsieeskirjades sätestatud liidu eesmärkidele põhjustatud suurema kahju vahel esineb otsene seos.
- 75 Kokkuleppele EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamise kaalumisel on ülemäärane võtta arvesse kokkuleppe tegelikku mõju, kui ilmneb, et selle eesmärk oli takistada, piirata või kahjustada konkurentsi (vt selle kohta 13. juuli 1966. aasta otsus liidetud kohtuasjades 56/64 ja 58/64: Consten ja Grundig vs. komisjon, EKL 1966, lk 429). Nii on see eelkõige, nagu käesoleval juhul, kokkulepete puhul, mis sisaldavad ilmseid konkurentsipiiranguid, näiteks hindade kindlaksmääramine ja turu jagamine. Kui kartellikokkuleppes määratletakse turu seisund selle sõlmimise hetkel, võib selle pikk kestus muuta turustruktuurid jäigemaks, vähendades kartellis osalejate soovi viia läbi uuendusi ning teha arendusi. Mida pikem on kartellikokkuleppe enda pikkus, seda raskem ja pikem on naasmine vaba konkurentsi juurde.
- 76 Isegi kui kartellikokkuleppe intensiivsus ja tõhusus varieeruvad ajas, on samuti tõsi, et see kartellikokkuleppe kehtib edasi ning muudab turustruktuurid veelgi jäigemaks.
- 77 Seoses oletusega, et kokkuleppe on jäetud täielikult rakendamata, tuleb meenutada, et suuniste punktis 3 on märgitud, et kokkulepete tegelik täitmata jätmine või rikkuvus tegevuses mitteosalemine võib kujutada endast kergendavat asjaolu, mis annab aluse vähendada trahvi põhisummat. Siiski ei ole sellise olukorraga tegemist käesoleval juhul, kuna apellandid ei vaielnud vastu kartellikokkuleppe rakendamisele neid puudutavas osas, vaid üksnes asjaolule, et arvesse ei võetud selle rakendamise muutuvat intensiivsust ning kartellikokkuleppe konkreetset ja objektiivset mõju tarbijatele.

- 78 Lisaks võib olla keeruline mõõta tegelikku kahju tarbijatele, arvestades muutujate paljusust eelkõige toote hinna kujunemisel.
- 79 Igal juhul on liidu seadusandja lugenud rikkumise kestuse teguriks, mida tuleb sellisena trahvide summa kindlaksmääramisel arvesse võtta.
- 80 Neid tegureid arvestades lükkas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 117 õigesti põhjendamata tõttu tagasi väite, mis puudutab trahvisumma suurendamist kartellikokkuleppe kestuse alusel.
- 81 Mis puudutab ettevõtjaid, kes olid hagejad kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus IMI jt vs. komisjon, siis nagu ilmneb selle kohtuotsuse punktist 96, leidis Üldkohus, et tegemist oli rikkumise katkemisega ajavahemikuks veidi rohkem kui 16 kuud. Nende ettevõtjate olukord oli seega erinev apellantidest, kes ei ole kunagi väitnud, et rikkumine peatus, vaid viitasid pelgalt rikkumise intensiivsuse varieerumisele. Seega ei ole Üldkohus rikkunud diskrimineerimiskeelu põhimõtet, koheldes apellante ja nimetatud ettevõtjaid erinevalt.
- 82 Neist teguritest kogumis ilmneb, et kolmas väide ei ole põhjendatud.

Neljas väide, et rikutud on suuniseid ning õigluse ja võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna arvesse ei ole võetud teatavaid kergendavaid asjaolusid

Poolte argumendid

⁸³ Apellandid märgivad, et nende neljas väide puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 125–142. Nad leiavad, et Üldkohus rikkus liidu õigust, lükates tagasi hagiavalduse viienda väite ning jättis muutmata vaidlusaluse otsuse asjakohase osa, milles komisjon suuniseid ning õigluse ja võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes keeldus vähendamast nende trahvisummat põhjusel, et esiteks rakendati kokkuleppeid piiratud ulatuses, teiseks valitses vasest sanitaartechniliste torude tööstuses kriis ning kolmandaks tegid nad koostööd väljaspool koostööteatise kohaldamisala.

⁸⁴ Apellandid väidavad esiteks, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta jättis vaidlustatud kohtuotsuses täielikult tähelepanuta asjaolu, et nad hoidusid kokkulepete täitmisest ning tegutsesid konkureerivalt. Selles osas vaidlevad nad vastu selle kohtuotsuse punktis 127 toodud ja Üldkohtu kohaldatud kriteeriumile, et hinnata, kas nad täitsid kergendava asjaolu kohaldamiseks nõutavaid tingimusi, nimelt et nad on selgelt ja märgatavalt rikkunud asjaomase kartellikokkuleppega kehtestatud kohustusi niivõrd, et see häiris kartelli toimimist. Apellantide arvates on selline kriteerium rangem kui see, mida kohaldatakse selleks, et tuvastada ajahetk, mil rikkumine lõppes, nimelt erimeelsuse avaldamine õigusvastase koostöö suhtes, mis on ebaloogiline.

- 85 Nad kinnitavad teiseks, et Üldkohus rikkus diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kuna kohus oleks pidanud kergendava asjaoluna arvesse võtma sanitaartehniliste torude tööstuse keerulist olukorda.
- 86 Apellandid väidavad kolmandaks, et Üldkohus rikkus liidu õigust, kiites heaks vaidlusaluse otsuse osa, milles komisjon keeldus nende trahvi vähendamisest koostöö alusel väljaspool koostööteatise kohaldamisala. Apellantide arvates oleks üksnes neil tulnud vähendada trahvi või kohaldada nende suhtes osaliselt kaitset trahvide eest põhjusel, et nad esitasid rikkumise kestuse kohta tõendi erinevalt Outokumpu kontsernist, kes esitas üksnes teavet kartellikokkuleppe kogu kestuse kohta.
- 87 Komisjon leiab, et Üldkohus kohaldas nõuetekohaselt kohtupraktikat, mille kohaselt võib vähendada trahvi kartellikokkuleppe elluviimata jätmise alusel.
- 88 Lisaks meenutab ta, et muid kartellikokkuleppeid puudutavad otsused ei saa põhineda väitel, mis puudutab diskrimineerimiskeelu põhimõtte järgimata jätmist. Igal juhul jäi sektori jaoks raske periood kartellikokkuleppe järgsesse aega.
- 89 Viimaks kinnitab komisjon seoses koostööga, et osas, milles KME kontsern palub Euroopa Kohtul asendada Üldkohtu hinnang Euroopa Kohtu omaga, on neljas väide vastuvõetamatu.
- 90 Lisaks on see väide põhjendamata. Komisjon väidab, et Üldkohus esitas vastuseks KME kontserni kõigile õiguslikele argumentidele selge ja loogilise selgituse oma hinnangus nende juhtumite kohta, mil võib osaliselt kohaldada kaitset trahvide eest.

- 91 Outokumpu kontserni trahvi vähendati põhjusel, et tema esitatud teave võimaldas komisjonil viia läbi uurimine ja koguda tõendeid. Apellandid lihtsustasid ülesannet, esitades tõendeid, kuid mitte midagi enam. Vastupidi sellele, mida väidavad apellandid oma apellatsioonkaebuses, ei olnud nende suhtes enam võimalik kohaldada osaliselt kaitset trahvide eest vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul, kuna selline kaitse puudutab tõendeid „faktide kohta, millest komisjon ei olnud eelnevalt teadlik”, mis ei olnud nii kartellikokkuleppe kogu kestuse puhul.
- 92 Komisjon rõhutab viimaks, et trahvide eest osalise kaitse kohaldamine apellantide viidatud juhul läheks vastuollu koostööteatise D osaga, mille kohaselt vähendatakse trahvi juba siis, kui ettevõtja esitab komisjonile teavet, dokumente või muid tõendeid, mis aitavad tuvastada toimepandud rikkumist.

Euroopa Kohtu hinnang

- 93 Esimene argument puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkti 127, milles Üldkohus viitas oma praktikale, millest tuleneb, et suuniste punkti 3 teises taandes sätestatud kergendava asjaolu kohaldamiseks peavad rikkujad tõendama, et nad käitusid turul konkureerivalt, või vähemalt seda, et nad on selgelt ja märgatavalt rikkunud asjaomase kartellikokkuleppega kehtestatud kohustusi niivõrd, et see häiris selle toimimist, ning et nad ei jätnud lepinguga liitumise muljet ega õhutanud seega teisi ettevõtjaid kõnealust kartellikokkulepet täitma (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-50/00: Dalmine vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2395, punkt 292, ning 15. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas T-26/02: Daiichi Pharmaceutical vs. komisjon, EKL 2006, lk II-713, punkt 113).

- 94 Eespool viidatud kohtuotsuse Raiffeisen Zentralbank Österreich jt vs. komisjon punktis 491 on Üldkohus nimelt selgitanud seda praktikat, meenutades, et ettevõtja, kes vaatamata oma konkurentidega sõlmitud kokkuleppele tegutseb turul rohkem või vähem iseseisvalt, võib lihtsalt üritada kartelli oma huvides ära kasutada. Kui sellisel juhul arvestatakse kergendavaid asjaolusid, siis oleks ettevõtjatel liiga kerge minimeerida suure trahvi maksmise riski, kui nad võiksid saada kasu ebaseaduslikust kartellikokkuleppes ja seejärel nõuda trahvi vähendamist selle eest, et nende roll rikkumise täideviimises oli üksnes piiratud, kuigi nende suhtumine on õhutanud teisi ettevõtjaid tegutsema konkurentsi rohkem kahjustaval viisil (vt samuti Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke vs. komisjon, EKL 2004, lk II-2223, punktid 277 ja 278).
- 95 Vastupidi apellantide väidetule ei ole ettevõtja, kes lõpetab kartellikokkuleppes osalemise, samas olukorras kui ettevõtja, kes ühineb kartellikokkuleppega, kuid ei vii seda ellu või lõpetab selle elluviimise. Viimasel juhul jätkab ettevõtja aga konkurentsi kahjustamist osalemisega võimalikel aruteludel ning asjaoluga, millele viitas Üldkohus, et tema osalemine kartellikokkuleppes võib õhutada teisi ettevõtjaid tegutsema konkurentsi kahjustaval viisil.
- 96 Üldkohus ei ole seega rikkunud õigusnormi, kui ta tõlgendas kitsalt tingimusi, mis on nõutavad suuniste punkti 3 teises taandes toodud kergendava asjaolu arvessevõtmiseks. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 128 märkis, ei ole apellandid väitnud, et nad täitsid need tingimused. Esimene argument ei ole seega põhjendatud.
- 97 Teise argumenti osas piisab, kui meenutada, et üldreeglina tekivad kartellikokkulepped siis, kui majandussektor on raskustes, ning et sellised raskused ei saa üldjuhul olla kergendavaks asjaoluks.

- 98 Lisaks võib asjaolu, et keeruline on võrrelda nendele ettevõtjatele määratud trahvide taset, kes eraldiseisvatel turgudel osalesid erinevates kokkulepetes mõnikord eri ajahetkedel, tuleneda tõhusa konkurentsipoliitika rakendamiseks vajalikest tingimustest (2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-196/99 P: *Aristrain vs. komisjon*, EKL 2003, lk I-11005, punkt 81). Seega ei ole Üldkohus rikkunud diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 129 leidis, et kuigi komisjon võttis varasemates kohtuasjades kergendava asjaoluna arvesse sektori majanduslikku olukorda, ei pea ta tingimata jätkuvalt seda praktikat järgima.
- 99 Seoses kolmanda argumendiga vaidlevad apellandid vastu vaidlustatud kohtuotsusele, ilma et nad siiski täpsustaksid ja põhjendaksid, kuidas Üldkohus rikkus õigusnormi selle kohtuotsuse punktides 136–140 toodud kaalutlustes, ning ilma et nad selgitaksid, kuidas on kergendavate asjaolude arvessevõtmine komisjonile juba teada olevate tõendite esitamisega rohkem põhjendatud kui komisjoni jaoks uue teabe varasema esitamisega. Järelikult on see argument vastuvõetamatu, kuna see on liiga ebatäpne.
- 100 Nendest teguritest kogumis ilmneb, et neljas väide on osaliselt vastuvõetamatu ning osaliselt põhjendamatu.

Viies väide, et rikutud on suuniseid ning tehtud on hindamisviga

Poolte argumendid

- 101 Apellandid märgivad, et nende viies väide puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 163–174. Nad väidavad, et Üldkohus rikkus õigusnormi ning esitas ebaloogilised

ja sobimatud põhjendused selle kohta, miks ta lükkas tagasi hagiavalduse seitsmenda väite ning jättis muutmata komisjoni keeldumise vähendada nende trahvi nende maksevõimetuse tõttu eelkõige pärast rahalist kohustust, mis neile oli juba pandud tööstuslikke vasktorusid puudutava kohtuasja raames. Nad väidavad, et Üldkogus ei kohaldanud kriteeriumi kohaselt, kuna ettevõtja peab üksnes näitama, et raske karistuse määramine põhjustas talle väga suure majandusliku ja rahalise kahju. Lisaks väidavad nad, et Üldkohus tõlgendas valesti suuniste punkti 5 alapunktis b ette nähtud kriteeriumi teist osa, kui ta järeldas, et trahvi vähendamine ei ole põhjendatud mis tahes „majanduskeskkonna eripäraga” selle punkti tähenduses. Viimaks leiavad nad, et vaidlustatud kohtuotsusega ei kõrvaldatud seda, et komisjon diskrimineeris neid õigusvastaselt SGL Carbon AG-ga võrreldes kohtuasjades, milles 29. juunil 2006 tehti otsus kohtuasjas C-308/04 P: SGL Carbon vs. komisjon (EKL 2006, lk I-5977) ning 10. mail 2007 tehti otsus kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon vs. komisjon (EKL 2007, lk I-3921).

- 102 Komisjon märgib kõigepealt, et apellantide esimene argument ei puuduta vaidlustatud kohtuotsuses esinevat õigusnormi rikkumist ning et Üldkohus ei teinud otsust väljendi „maksevõimetu” tähenduses. Lisaks leiab ta, et „majanduskeskkonna eripära” küsimust Üldkohtule ei esitatud. Igal juhul on apellantide kinnitused ebaselged ning puudutavad hinnanguid asjaolude ja tõendite kohta, mis on apellatsiooni raames vastuvõetamatu. Viimaks lükkas Üldkohus õigesti tagasi apellantide argumenti diskrimineerimise kohta põhjusel, et komisjoni praktika varasemates otsustes ei ole kasutatav trahvide õigusliku raamistikuna. Igal juhul oli SGL Carbon AG olukord erinev.

Euroopa Kohtu hinnang

- 103 Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 165 meenutas, et komisjonil ei ole kohustust arvestada ettevõtja majanduslikku olukorda, kuna

sellise kohustuse tunnustamine viiks turutingimustega halvemini kohanenud ettevõtjatele põhjendamatute konkurentsieeliste andmiseni (vt 8. novembri 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 96/82-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82: IAZ International Belgium jt vs. komisjon, EKL 1983, lk 3369, punktid 54 ja 55; eespool viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, punkt 327; eespool viidatud 29. juuni 2006. aasta kohtuotsus SGL Carbon vs. komisjon, punkt 105, ning eespool viidatud 10. mai 2007. aasta kohtuotsus SGL Carbon vs. komisjon, punkt 100).

- 104 Veelgi vähem on komisjon kohustatud arvesse võtma väidetavat maksevõimetust, mille põhjus on rahaline karistus, mis on määratud muu konkurentsioigusrikkumise eest, kuna ettevõtja on esimene, kes vastutab sellise olukorra eest, mille ta kutsus esile õigusvastase tegevusega.
- 105 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 98, võib asjaolu, et keeruline on võrrelda nendele ettevõtjatele määratud trahvide taset, kes eraldiseisvatel turgudel osalesid erinevates kokkulepetes mõnikord eri ajahetkedel, tuleneda tõhusa konkurentsipoliitika rakendamiseks vajalikest tingimustest. Seega ei rikkunud Üldkohus diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 164 leidis, et kui komisjon võttis varasemates asjades arvesse ettevõtja rahalisi raskusi, siis ei pea ta hiljem samale järeldusele jõudma.
- 106 Viimaks on viies väide ülejäänud osas eriti üldine, kuna apellandid piirdusid väitega, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi, kuid nad jätsid siiski täpsustamata, milles see rikkumine täpsemalt seisneb. Igal juhul ei ole Euroopa Kohus pädev kontrollima Üldkohtu selliseid faktilisi hinnanguid nagu need, mis asuvad vaidlustatud kohtuotsuse punktides 169 ja 170.

- 107 Seega tuleb viies väide osaliselt vastuvõetamatus ja osaliselt põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Kuues väide, et rikutud on õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

Poolte argumendid

- 108 Apellandid väidavad, et Üldkohus on rikkunud liidu õigust ning nende põhiõigust tõhusale ja takistusteta kohtulikule kaitsele, kuna kohus ei ole tähelepanelikult ja hoolsalt kontrollinud nende argumente ning on andnud liialt ja ebamõistlikult järele komisjoni kaalutusõigusele. Täpsemalt vaidlevad nad vastu viisile, kuidas Üldkohus kontrollis hagiavalduse teist väidet turu suuruse kohta, hagiavalduse neljandat väidet rikkumise kestuse kohta ning hagiavalduse viiendat väidet kergendavate asjaolude kohta. Apellandid leiavad, et asjaolu, et Üldkohus keeldus kontrollimast hoolsalt ja tähelepanelikult väiteid ja argumente, mille nad esitasid oma hagiavalduses, on võrdväärne sellega, et rikutud on nende põhiõigust vaidlusaluse otsuse täielikule, tõhusale ja õiglasele kohtulikule kontrollile erapooletu ja sõltumatu kohtu poolt.
- 109 Apellandid märgivad, et „kaalutusruumi” ja „kohtuliku järeleandmise” doktriin ei tohiks käesoleval ajal olla enam kohaldatav, kuna liidu õigusele on praegu iseloomulik komisjoni määratavate trahvide suur summa, mis on areng, mida sageli käsitatakse liidu konkurentsioiguse *de facto* „karistusõiguseks muutumisena”.

- 110 Lisaks välistab EÜ artikli 81 lõikes 3 ette nähtud erandi, mis on kehtestatud määrusega nr 1/2003 eelneva loakorra asendamiseks, vahetu kohaldamine määratluse poolest komisjoni mis tahes kaalutusruumi konkurentsieeskirjade kohaldamisel ning seega näeb ette vaid väga vähesel määral kohtuliku järeleandmise võimalusi kohtute jaoks, kes kontrollivad nende eeskirjade komisjoni poolt kohaldamist erijuhtudel.
- 111 Apellandid väidavad lisaks, et komisjoni kaalutusruum ei tohiks olla õigustatud sellega, et komisjon on väidetavalt pädevam hindama keerukaid asjaolusid või majandusküsimusi. Nad märgivad selles osas, et nii Euroopa Kohus kui Üldkohus on keerulistel juhtudel edukalt teostanud iseäranis intensiivset kohtulikku kontrolli.
- 112 Arvestades Üldkohtule ELTL artikliga 261 ja määruse nr 1/2003 artikliga 31 antud täielikku pädevust, ei tohiks Üldkohus samuti võimaldada komisjonile mingit kaalutusruumi mitte üksnes seoses trahvisumma kohasuse ja proportsionaalsusega, vaid ka komisjoni kehtestatud töömeetodiga tema arvutuste tegemiseks. Apellantide arvates peab Üldkohus kontrollima, kuidas komisjon iga konkreetse juhtumi korral hindas õigusvastase tegevuse raskust ja kestust, ning ta võib selle hinnangu asendada enda omaga, seejuures trahvi tühistades, seda vähendades või suurendades.
- 113 Apellandid leiavad, et komisjon peab oma seisukohta väljendama ühtse ja mittedis-krimineeriva poliitika kohaselt kõigil juhtudel, kui ta määrab kindlaks karistuse summa konkurentsieeskirjade rikkumise eest. See tähendab, et ta kohtleb samamoodi ettevõtjaid, kes on samaväärsetes olukordades kontekstis, kus eraldiseisvad rikkumised on tuvastatud eraldi otsustega. Vastasel juhul muutuks komisjoni kaalutusruum täiesti meelevaldseks, kuna nii võiks komisjon omavoliliselt muuta oma poliitikat trahvide valdkonnas igal üksikjuhul.

- 114 Apellandid meenutavad samuti, et Euroopa Inimõiguste Kohtu arvates ei lähe haldusõiguse rakendamine haldusotsuste ja trahvide abil iseenesest vastuollu 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÖK”) artikli 6 lõikega 1. Nimetatud rakendamine peab siiski olema reguleeritud piisavalt tugevate menetluslike tagatistega ning sellega peab kaasnema tõhusa kohtuliku kontrolli kord, mis sisaldab täielikku pädevust haldusotsuste kontrollimiseks. Õigus „tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus” on samuti sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artiklis 47.
- 115 Kõigepealt rõhutab komisjon, et apellandid tuginesid oma hagiavalduses seoses trahvi vähendamiselega EÜ artiklile 230, mitte aga määruse nr 1/2003 artiklis 31 ette nähtud täielikule pädevusele.
- 116 Seoses vastusega hagiavalduse teisele, neljandale ja viiendale väitele leiab komisjon, et Üldkohus viitas küll komisjoni kaalutusõigusele, kuid kontrollis KME kontsernile määratud trahvi arvutamist tõhusalt ja põhjalikult ning jõudis ise järeldusele, et need väiteid ei ole põhjendatud.
- 117 Viimaks leiab komisjon, et KME kontsern piirdub vihjamisega „kriminaalsüüdistusele” ja EIÖK artikli 6 lõikele 1, kuid ei analüüsi järeldusi, mis tuleks sellest teha.

Euroopa Kohtu hinnang

- 118 Apellandid vaidlevad korraga vastu viisile, kuidas Üldkohus avaldas, et ta pidi arvesse võtma komisjoni laia kaalutlusruumi, ning viisile, kuidas ta tegelikult vaidlusalust otsust kontrollis. Selles osas viitavad nad nii EIÕK artiklile 6 kui hartale.
- 119 Tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte on liidu õiguse üldpõhimõte, mis on praegu ette nähtud harta artiklis 47 (vt 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-279/09: DEB, EKL 2010, lk I-13849, punktid 30 ja 31; 1. märtsi 2011. aasta määrus kohtuasjas C-457/09: Chartry, EKL 2011, lk I-819, punkt 25, ning 28. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-69/10: Samba Diouf, EKL 2011, lk I-7151, punkt 49).
- 120 Institutsioonide otsuste kohtulik kontroll on korraldatud aluslepingutega. Lisaks seaduslikkuse kontrollile, mis on käesoleval ajal sätestatud ELTL artiklis 263, kavatseti määrustes ette nähtud karistuste puhul täieliku pädevuse raames läbiviidavat kontrolli.
- 121 Seoses seaduslikkuse kontrolliga on Euroopa Kohus otsustanud, et kui komisjonil on valdkondades, mille tõttu antakse keerulisi majanduslikke hinnanguid, kaalutlusruum majanduslikes küsimustes, ei tähenda see, et liidu kohus peab hoiduma kontrollimast, kuidas on komisjon majandusandmeid tõlgendanud. Liidu kohus ei pea nimelt kontrollima ainult esitatud tõendite sisulist õigsust, usaldusväarsust ja sidusust, vaid ka seda, kas kogutud tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida keerulise olukorra hindamisel tuleb arvesse võtta, ja kas kõnealused tõendid võivad toetada järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud (vt 15. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-12/03 P: komisjon vs. Tetra Laval, EKL 2005, lk I-987, punkt 39, ning 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-525/04 P: Hispaania vs. Lenzing, EKL 2007, lk I-9947, punktid 56 ja 57).

- 122 Määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 teises taandes on seoses konkurentsioigusrikkumiste eest määratava karistusega sätestatud, et trahvisummat määrates võetakse arvesse nii rikkumise raskusastet kui ka kestust. Sama sõnastus asub määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3.
- 123 Euroopa Kohus on otsustanud, et trahvisummade määramisel on vaja arvesse võtta rikkumiste kestust ja kõiki muid tegureid, mis võivad mõjutada rikkumiste raskuse hinnangut, nagu iga ettevõtja käitumine, nende roll kooskõlastatud tegevuse kehtestamisel, tegevusest saada võidav kasu, nende ettevõtjate suurus ja asjassepuutuvate kaupade väärtus ning oht, mida seda liiki rikkumised Euroopa Ühendusele kujutavad (eespool viidatud kohtuotsused *Musique Diffusion française jt vs. komisjon*, punkt 129; *Dansk Rørindustri jt vs. komisjon*, punkt 242, ning 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-534/07 P: *Prym ja Prym Consumer vs. komisjon*, EKL 2009, lk I-7415, punkt 96).
- 124 Euroopa Kohus on samuti märkinud, et arvesse tuleb võtta ka objektiivseid elemente, nagu konkurentsivastaste tegude sisu ja kestus, nende arv ja intensiivsus, mõjutatud turu ulatus ja majanduspoliitika kahjustatus. Analüüsis tuleb samuti arvestada vastutavate ettevõtjate suhtelist olulisust ja turuosa ning rikkumise võimalikku kordumist (7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: *Aalborg Portland jt vs. komisjon*, EKL 2004, lk I-123, punkt 91).
- 125 Niisuguse suure hulga elementide tõttu peab komisjon läbi viima rikkumise asjaolude põhjaliku kontrollimise.
- 126 Läbipaistvuse eesmärgil võttis komisjon vastu suunised, milles ta märgib, millal ta võtab arvesse rikkumise seda või teist asjaolu, ning milles on toodud sellest trahvisummale tuleneda võivad tagajärjed.

- 127 Suunised, mille osas Euroopa Kohus otsustas, et need kujutavad endast käitumisnormi, mis sisaldab viidet järgimisele kuuluvale praktikale ning mida haldusasutus ei või konkreetsel juhul eirata, esitamata võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi (eespool viidatud 18. mai 2006. aasta kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients vs. komisjon, punkt 91), piirduvad sellega, et kirjeldavad komisjoni järgitavat rikkumise analüüsimise meetodit ja kriteeriume, mida viimane peab arvesse võtma trahvisumma kindlaksmääramisel.
- 128 On põhjust meenutada liidu aktide põhjendamise kohustust. Käesoleval juhul on sellel kohustusel eriline tähtsus. Komisjonil lasub kohustus põhjendada oma otsust ning eeskätt selgitada, kuidas ta kaalus ja hindas arvessevõetud elemente (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Prym ja Prym Consumer vs. komisjon, punkt 87). Põhjenduse olemasolu peab kohus kontrollima omal algatusel.
- 129 Lisaks lasub liidu kohtul kohustus kontrollida seaduslikkust elementide alusel, mille on hageja esitanud oma väidete põhjendamiseks. Selle kontrolli käigus ei saa kohus tugineda kaalutlusruumile, mis on komisjonil nii selliste elementide valikul, mida ta võttis arvesse suunistes nimetatud kriteeriumide kohaldamisel, kui ka nende elementide hindamisel, et loobuda põhjalikust õiguslike ja faktiliste asjaolude kontrollimisest.
- 130 Seaduslikkuse kontrolli täiendab täielik pädevus, mis oli liidu kohtule antud määruse nr 17 artikliga 17 ja mis talle praegu on ELTL artikli 261 kohaselt antud määruse nr 1/2003 artikliga 31. Kohtul on lisaks karistuse pelgale seaduslikkuse kontrollile õigus asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahv või karistusmaks tühistada, seda vähendada või suurendada (vt selle kohta 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt vs. komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punkt 692).

- 131 Siiski tuleb rõhutada, et täieliku pädevuse teostamine ei tähenda omal algatusel kontrollimist, ning meenutada, et menetlus liidu kohtutes on võistlev. Välja arvatud avalikul huvil põhinev väide, mille kohus peab tõstatama omal algatusel, on vaidlustatud otsuse põhjenduse niisugusel puudumisel hageja see, kes peab tõstatama väited selle otsuse kohta ning esitama nende väidete põhjendamiseks tõendid.
- 132 Kõnealune menetluslikku laadi nõue ei lähe vastuollu normiga, mille kohaselt konkurentsieeskirjade rikkumiste puhul peab komisjon tõendama tema kindlaks tehtud rikkumist ning esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmist. Kohtusse esitatud hagi raames peab hageja nimelt tuvastama vaidlustatud otsuse vaidlusalused osad, sõnastama sellekohased etteheited ning tooma välja tõendid, mis võivad kujutada kaalukaid tõendeid, kinnitades, et need etteheited on põhjendatud.
- 133 Aluslepingutes ette nähtud kontroll tähendab seega, et liidu kohus teostab nii õiguslike kui faktiliste asjaolude kontrolli, samuti seda, et tal on pädevus hinnata tõendeid, tühistada vaidlustatud otsus ning muuta trahvisummat. Seega ei ole tösi see, et ELTL artiklis 263 sätestatud seaduslikkuse kontroll, mida trahvisumma puhul täiendab määruse nr 1/2003 artiklis 31 ette nähtud täielik pädevus, oleks vastuolus harta artiklis 47 asuva tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte nõuetega.
- 134 Seega on kuues väide põhjendamatu osas, milles see puudutab kohtuliku kontrolli norme seoses tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega.

- 135 Mis puudutab viisi, kuidas Üldkohus kontrollis vaidlusalust otsust hagiavalduse teise, neljanda ja viienda väite raames, siis sarnaneb käesolev väide apellatsioonkaebuse teise kuni neljanda väitega ning seega on seda väidet Euroopa Kohus juba kontrollinud.
- 136 Selles osas tuleb märkida, et isegi kui Üldkohus on mitu korda, nimelt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 52–54, 99, 114, 136 ja 150 viidanud komisjoni „kaalutlusõigusele”, „sisulisele kaalutlusruumile” või „laiale kaalutlusruumile”, ei ole see Üldkohtul takistanud teostamast tema kohustuseks olevat õiguslike ja faktiliste asjaolude täielikku ja kõikehõlmavat kontrolli.
- 137 Nendest teguritest kogumis ilmneb, et kuues väide ei ole põhjendatud.
- 138 Järelikult ei saa mitte ühegi väitega, mille KME kontsern esitas oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks, nõustuda ning seega tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata.

Kohtukulud

- 139 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel, mida kohaldatakse kodukorra artikli 118 alusel ka apellatsioonimenetluse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja KME kontsern on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb käesoleva kohtumenetluse kulud välja mõista KME kontsernilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja KME Germany AG-lt, KME France SAS-ilt ning KME Italy SpA-lt.**

Allkirjad